

8. Heimilishættir og hollir siðir.

14 blöð qto.

Prentað í Austurlöndum III.,
bls. 132-144. Kvik. 1952

Akka, Þórdísar Sturlaugsdóttur. Orðalýpt dæddi hann hjó Sylvín Björnsdóttur, f. Thorsgrímur, og var karuakennari í Stokkholmi frá 1881 (?) til dauðsdegs.

Þessum vinnuþóttum man og eftir:

Þabba-Þórnir (hvers son hann var, man og eldi, enda var hjó ungu) og Þétri Jónssyni, hann var um mög á og offar en einn sinni, enda stundum ad hálfu hann var einnig hjó langdaforeldrum mínum, Adolf í Stokkholmi og Fugvaldi, komu hans, einnig Þóku og Þórunni. Þegar þinn eldri bróðir minn, Jón, Pálmar og Þórnir, þomur og upp, þessu síður vinnuþóttum með, enda oft telur minn í vinnu við og við til þygginga, Þeida laga o.s.frv., en eldi man og eftir minnum Kaupmanni.

Þá voru þeir hjó Seli, Ólafur gæmli Jónsson frá Skafidalekoti, og var hann góður snidur, einnig á járn. Einnig var þar Ólafur 162 ára d. 4/4/78 Jónsson frá Þabba, fadur Samuels Þátóksfulltrú, en hann var Karlegur annin hjó og á sveitinni hann andadist á Töftum 2. 8/4. 1878. 79 ára

N.l. Vinnuþóttum voru: Gudrún Þórnisdóttir, sem síðar giftist Stefáni, bróðir Þórnis og var hún um mög á og hjó fyrsta, en hjó man eftir. Þá var hjó Gudrún Jónsdóttir frá Seljabunga um mög á og hjó Hölmfríður Jónsdóttir, langdamóðir Þórnis frá Meadastöðum. Þar var hjó Þórdísar Kaupmanns dóttir um þína, en hvort hún var frumur vinnuþóttum eða notvinnuþóttum, man og eldi.

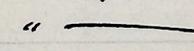
Ein hjó fyrsta mannes þína, sem hjó man eftir fyrri utan foreldrum mína og systkinn, var Kristín Erla dóttir (Stutta Kristín) Þabba systir Margrétar, langdóttur minnar og Gudrúnar, komu þórnis hjó Þórnar Þórnar í Móhúsum, langdóttur Þórnar minnar. Kaupmann og hann um hjó, þá er hún féll frá 14. marz 1870, 76 ára ad aldri. En allt var

Þetta ágætis fólk, trútt í sínu stöðu, gæðelstaundi og góðar manna stjórni. Cæd-
 eius var sá ljóður í ráði Péturs Jóhannssonar (Þessa gamla), að hann var vinsturinn,
 en sjaldan kom það að sölu. Hann var framúrskarandi barn góður maður og
 ástundunarannur, stýrður og vandaður til orða og verla. Þetta
 má og með samni segja um öll hin, bæði konur og karla, enda var
 heimilid fríðsamt og til fyrirmyndar í öllu, bæði íti og inni. Þar var
 umid af kappi, en þó með forsi, góðar viðgjörðir og gestrisni mikil.
 N. l. Þaðin minn var heglápur maður nýj^{og} stíllur, og alveri sá íg hann breidda
 skapi, en stjórnsenis hann í öllu var þannig, að ef menn vissu, hvar hann
 vildi láta frá kafast, að þann og þann daginn, þá var hver höndin annar
 fljótarí til að vinna veltid, hversu erfiðt sem það var, eins og menn hefðust
 um að gera hann allt til gæðs, enda vissi íg stóli til þess hann vandaði um við
 meinu da létu óánægju sína í ljósi út af meinu.

Þaðin minn var svo sínnud, að íg í lafs með að ljósa hann, eins og hún var:
 Siglód, sívinnandi, ræðin, fróð og minnug með affrýðnum, en einn þó offród
 og stearpsteypu í manni ógnalefni. En oft var hún losin og lafs miklu
 meinu í sig, en hún var þó meinu að þola, enda eignuðist þau allt ein þótt, í 2
 að tóla, í 17 árin. Hún var óloft yfarsetu kona, en fóll þó á móti. Þvíri
 hundruðum barna, sem allt ^{heppnast} blekkidist. Hún var ágætis djúrolatun og
 hjálsón við alla menn og málleysingja. Þá var hún ór af fé, einninn til
 þeirri mögn, en hún vissid öllu lafs, og flóst þau þótt, en hún fóll á móti,
 hék hún hjá sér, eigi stæmur en vilu huna og off lafs, allt á endurgjalds,
 enda var það bjargfóst frá hennar og reyndu þá að þá meir þau hún gæf, da
 gædi goth, þátt meiri blessun fylgdi öllu því, en hún sjálf þátt yfiri að
 ráða, og íg er viss um, að í því, sem mögn öðru, vart hann eftir frá sínu.
 Hún var vinnuflög nýj, og íg er viss um, að hún sá margu óordne hlak því, þau.

Bæði voru þau, forældrar mínir, góðir söngmann, eintrúur hinn, og rödd hennar
foðurs og stórs eins og Gísla í Hrauni, biddur hennar, og Þjanna, sonar hennar.

Tacniloga mundi fadir minn vera talinn meðal sjálfstodisvanna og fremur offer-
halds samur. En hann var, fiott hofstjóri, fransskinn hugsjóna vandr. Móðir
min var órari í land og hefti min eflant stadið meðal hinna fransskinnari
Hönnu í fjóðmáttum, en þó engin skerjola í þeim sökum, heldur byggis og
athugul, en óserklífis og fylgju sér. En þau höfðu áttum bláttu að flekka
í þeim tínum, en þeim að vera að vasast í fjóðmáttum. Þó var fadir minn um
mög ár hreppstjóri, oddviti og sattu seunjaví medhjólpari und Hólkseyrar hólju,
á samt soila sínum, Páli Eyjólfso syni í Frageudi. Þad var oft að ordfali hofstjóri
þá nafnana og soila, að þar sem Talarinn voru bódia samur, þyfti enginn
að öftast flasfangið eða frumsta skapinn. Þeirri var ávapt umíft und vird-
ingju og virdtum sökum gótu þeirrar og stillingju, en andhepli þá svo nýgj.

Ávallt á hverju hausti, frá Mikaelsmessu og fram að jólinu, voru í hverju tíu-
helgu hvaldi sunnir Hugvælinu sálman sér. Sigurðar Jónssonar. En þeir 50 að fólu,
og svarar það vel til tína langdarinnar, sem þeir skyldu notuðir. Allir eru sálmanir
langir eða að meðaltali hær um bil 10-11 vers, með 7-8 handingum. Þótt inn annu þá
meigi finna allvel sojd heitvoti og smeltnar samklingjar, er þó megin hluti þeirra
eigi einnigis tíð mesta skáldstjapar-juod, heldur og tíð argasta brett, sem gengur
gudlasti mest. Þógi eða lagbodarinn eru nýgj óvunjelagju og namuast notuð
lagstjagi við þá á finna, jafuvel ekkri í Grallarannu, t. d. v. d. þessa "sálma":
Einu tínu var sá andragnur manni; mistkunna þú mér, niðli Gud; Gud oss
sinn lardóm ljósau gaf; Ad idha gott með eru, og Gilefþ lifid er osthefþ,
o. s. fr. Þetta kom sér að vísu vel fyrir mig, sem oftast varð að veri for-
söngvari hennar, þvígj varð a latari og freyttari í að kyrga langlokun
Sjá bls. 6

9

Húsléstran voru idulega og óstífid haldandi frá haustnóttum til Hvíta-
sumnu. Eins og áður er gefid, voru Hugvæljusálmanna söngur fram á
jólum, þá Föðingarsálmanna fram á Sjóvíknaftötu, þá Passíusálmanna
is fram á Lástmum og Sigurðjódum fram á Hvítasumnu.

Um föstuna varis sumudögum og tridvikudögum ^{séðnar} sungin af Brattarannum
og Þistlarpaupkar ~~um~~ og Sjó-órðabóli þá hafðar, sem les þar bætur. Þessa daga
önnuðust förelðrar mínar söngjum, því og kemur ekki og vildi ekki - því
niður - lesa förmulur. Vildi ég ein kenna þau öll, því ^{at} lajid Vist er
þess, Hólgur Klár þessi lodað i minni minni alla líd síðan, og því ladað í fyrri
tilmáli séri ^{aldar} Harvi elssonar, vinar minni, Tal Lólfsson á raddsetja þad. Var
þad i fyrsta sinni sungid i föstunum lauga 1927 og ötal oft síðan. Var þad ein ^{at} gætt
með öllu og algjörlega þegut, hefi ég eigi ~~þess~~ endu. valid þad.

Samförsöngvari vid alla þessa mögu og löngu sálma, hafði ég fengið þad sinko-
leyfi, að moga hlampa yfir all þau laj, sem ég ekki kemur. Þe man neti minni notadi
ég mér út i ystu asar, en ég vand að skrifa sálma númerin i blád, því ^{at} séi-
hverjum flokki endurum, var ^{undir} Guðny Sal. Þorgilsson, afbróðir minni, fengin
til þess að dvelja i heimili minni, viku eða hálfu mánuði eftir því, hversu lítið niður
földu laj voru mög, að eins til þess að synja þau vid húsléstrana, því ^{at} engin
sálmur mátti niðurfalla nema ^{tolli} þad ^{þess} þessu síðustu i Hugvæljusálmanna,
enda var ekki ⁿ ^{at} synja þá eða lesa, vegna þessu ógjörlegru förmuldringa
og blótsynda, sem i þessum eru

Þessi guðsálmur-ritum og húsléstrahald er stóra sta dæmum þess
miklu fastheldni og ófrávitjanlegru rofni vid eldri venjurnar og sídi, sem
þá var i öllu, og ég held mér, - þótt leitt þótti mér þá, - að þetta hafi verið
halla síðir, sem alls ekki hafi mátt leggja of niður undir þjád vorri.
Þá er öldin ömur, en hvent leidir þess? Þessum soyrir til me þad!

Þessan sem ég var lengur látinn gera það, offast einu eða þó með sinni sál, bróður
 mínum, þegar hann var þ. h. ári. Ad vísu voru foreldrar mínir góðir söngmenn,
 eins gáður er sagt, einbunni máðir mín, en hún gaf sér ekki tíma til þess að
 halda í bót og styrja vagna heimilisanna sinna. Þú vildir heldur nota þennan
 hólega tíma til þess að fylla í gat í fati, gera stéð eða annað, sem most kalladi
 að, þó heimilid var stórt, og sjaldrast hæfi, hún nema einu vinnuþorni í einu.
 Þótt loomin vori 12 að tólu, voru stúlkurnar að einu hversu ástundast önnur þeirra
 í fyrsta ári, en hún vand annungi og andadist í 15. ári. Það var þá alveg
 fundulegt, hvað máðir mín félti niðrið velt af handi leyfð. Ad þjóna öllum
 þessum sagðanna, svo og þessum eða þjórum fullordnum karlmönnum, allt
 einhvers, eins eða fleiri, ójálfræða annungi, aufrá, sem í heimilinu var, og
 matinu handa öllu þessu fólki, með einu vinnuþorni sér til að stöðva. Ad vísu
 vorum við þetta annar brátt vandir í að vinna allt þessi veltu gjálps. til úd
 þann, bði utan hús og innan, og má vera, að nokkurt líd hæfi verid að þó.
 Árið 1875 faddist Þjarna, bróður mínum, annað stúlkubarn sitt, Þórdís, kona
 Jóns Þedálfs sonar, mágs míns, og tólu foreldrar mínir hann að sér fána máttu
 gamla, og ölu rygg, sem sín eigin barn. Var yngsta barn þeirra, Þóólfr, þó
 í 4. ári og heilsuvæll niðr.

9

Það var vruja í heimilinu, að full orðna fólkið tóti sér nokkru svæfu frá
 Kl. 5-6 í hveyn rímbhelgu kveldi, lengum við Kl. atkannir, þá að vera
 ríki og léttu atkann fram að kveldvendi Kl. 6 1/2-7, en eftir það hófst vakan.
 Þennan kveld tíma til léttu nokkru við til þess að renna atkann, á rí,
 rjnist á frosnum Klatta tóttum (þyrjendur í þessum list), vel sleipum
 krossleggjum eða vel soffnum stautum.
 Á vöðummi sprunnu konur band eða fírad í þyrjendur og til voffa, en þórnir

fátta ull, hrosshár og fífu til hveitja í grútarlaupa y Kolur, spólundur
 band til vefja, rólta í sundur tjörnkaða og hamp til færa o. s. frv. en
 Karlmann fléttudur reipstog, smíðudu hagldir, þó þou solka cyndföt,
 Var einn þeirra í vefstólunum og oft einhver draugjanna þar einnig til þess
 að netta í haföld eða vefjarsteid. Einu kvöld rímu, en voru sógur lesnar, þó
 leuti það oftast á mál, því ^{ad} kodi var ég brótt veltos og ávallt latur til allrar
 vinnu en notkun minna. Sjaldan las ég þó hústesturinn, þá þerdi fadur okkar
 oftastur eða þó. Já, sál, bróðir minn.

Hústesturabókunur voru ávallt lesnar fram kl. 11, og sagði þó fadur okkar: "Vid
 stutunum fara að lesa!" Var þó hver og einn, eldri sem yngri, að leggja frá sér
 alla vinnu, mæðan sjálfur lesturinn fór fram, og hlýða með athygli á það, sem
 leid var, en eldri náði þessi niðurfelling vinnunnar til þess, að sungu vör
 sálmarinn. Að lesturinn lokunum sögðu allir þeir, en á hlýddu: "Góðs þakki
 fyrir lesturinn!" og svary þó sá, sem las; "Gud blessi ykkur og gefi góðar notur!"

Síðan var gengid til náða um kl. 11 1/2 til kl. 12 og sofid til kl. 5-6 að morgni.
 Fóru þó allir full ordir á stjór og hver til sinna verka, en vid borinn niðun
 sofa til kl. 7.

Klukkan 9 var etinn litliostkaffurinn: þóer handar breitt físta stykki af físta-
 helmingi, hálf rúgnjólts-kaka með þrossa tölgarbróðinni - sem var besta vid-
 leit en besta smjör - og kaffi drublið með litlum kaudis-sylkurs-mola, sem
 lá á undir stál hveas eins, utan vid kaffibollann.

Nu hádegid var middegisverdur: þóer þá gæmni, von smid af blódmör -
 oftast hross^u blódmör, sem állum þótti góður, ^{ásamt} hálfri rúgnjólts-köku, þó einn
 mörkunum af steyrkröðinni og kaffi á eftir. Nu nóntíð kl. 3 var drublið
 ein mörk af mjálki og söl etin vid heimi eftir vild. Kl. 6 1/2-7 var svo lokt
 etin hrossa kjóts-sýpa ^{var sýpa} og Sjaldan mid sandaljóti, namu sérstaklega stadi á þóer

vori eða summi dagur þ. og voru oftast einu eða tveir bátar af kjóti í skipum, og ávallt sallaðarid sírkal, sem sodid var með hami. Meðan tilmálaingar fróþessu voru þó vitanlega margar. Á haustum var etinn úr bládrót in sandfé og þrossum, þrossa- og kjóti-brannu vel reykt, svo og úr þá gamall fiskur í meðlopi. Verðt, kál, mazar, sundmazar, svil og krogur, úr þá háusar og þorðs höfða stappa með þorðs-lefur, úr sundlufur, stökumazar, 4 reyktur háfur og þurflund stöta, vel kost og verkud. Þá voru og notud reykt krogur og svil, sírsud vil, landaboggar og hmalta spik, sírs- adin stökumazar, sundmazar og hertur hábarl, -án bræmi vins.

Jólín, mjólbín og þrossa stökid, ein þessum bröðingurum og hin þessilaga fæða, held og -aule vinnur, -ad þessid höfði í öllum krabbana sligurum, þólin og þessilum, og gæst öllum létta: í gædi, fjörugri og líflögi en verid hefti, efund heftum lifað á þrossingum eða við þessum samir þá alla, sem þórn miltum augu vid að búa, á ánoqd og ulla haldin af ofmiltilli eftirláts semir og óþarfa dehvtri, eidda vorum vid bratt hruvoti muplingar og háfur, til þess að hugsa - góma.

Þyris jólín var fandi að búa sig undir þau, þegar í haustrottum: Jólú sandurum, einu eða tveir, hafði þá þegar fengið hefðarsoti sitt úfir hössum og hlóðum eldhrissius; Hertaformid var fegt og hræms ad með bómullar þrádi í midjan og skentim steypt, því hvar niður, eldi sem yngri, átti þess vísa von að þá herti sitt heilt og vel steypt um jólín. Adur en Hertaformin komu til sögunnar, voru steyptu dásar - Þar af orðtolud ad steyptu dásu, þegar ein- hver dattadi njoj af svefni - og þó var sjálfvagt ad fara í Dalldrum, til þess að fá þaðan það sem enginn mátti án vera og síðt um jólín: Kaffi, sylkur og bræmi vins, eldspitir og ýmisloft flévi.

Eftir ad steyptu frá hertum, ad alindampu sá og fyrst árid 1874 og stunda klukkum árid eftir (1875). Adur voru notadur gútarlampar, einu eða

fléiri, sem heugðir voru við stöðin milli húsa í Gæðstofunni og Kolur voru
 notaðar frammi við og í göngum, hvorttorggja með smánum fjúkveikjum og
 lýsi til ljósgjöfa, en oft var þetta „lítil ljós“ og dauft, svo að furdusætti,
 hversu lengi menn gátu notað við það, án þess að missa sjónina. — En
 annað var eltri að hafa, og menn urðu að setta sig við þetta sem margt annað
 erfitt og óþéttkornid í þeim tímum. Því var dagljósið notað út í yzku
 ásar. Í Stað Múlkunnar vóru að nota dagsmóðin, áris, dagmál,
 hádegi, miðmunda vón, miðoffan, náttmál, öllu: Sólina í daginu en stjór-
 stjórnid að notkunni og þótti þá vel völdad af „Stjórnan“ (stjórstjórnid) var
 komid í miðmunda stað um jól, þó er gengid var til hvílu. Matli stúfumu
 það laup mál, hversu ótal mög mætti í húsi, á láði og á legji, menn urðu
 að nota, sér og öðrum til að stöðar og leiðbeininga og hefji stjórstúfumu
 þetta, einlunnu um vandrættum og vandrættum í öðrum stað. Kyggó,
 úðflétt af því sé ábyggilegra og óruggara en vandrættum útræpsins
 reynt oft og einott. En nú lépur enginn til lofta! Það er því óþótt
 að segja, „seint munu svínin að sólinni gó“, án þess að sjá vilji þó telja
 allu menn „svín“, en þeir eiga þó nú að þessu leyfi stýfðleiku notkunum
 með þessum lífum, og með því þetta til samis vögar fórat, hvað þá menn
 áhrættir, sem aldrei gá til sólar eða velds, en það var beinlínis lífsnauð-
 sýn manna áður fyrrum, og því stíllu þeir svo margt, sem menn nú á
 tímum hafa eigna stíling á, sem þó góti komid þeim að góðu. —

Á aðfangadögjola eða það kvöld var hafður gjónavellingur með Havel,
 réisinn og sybri — þannig var einnig á fyrsta sunnardegi og daginu, sem
 kringjöldin voru, en aldrei endraner — og þá mátti enginn fara neitt
 frá öðrum, enginn hreyfa spíl eða neitt það en hastadi helgirá þeirri,
 en ríkjia vóru með öllum heimilismönnum; þó mátti aðeins lesa í

göðrum bóttum, helzt gudsorða bóttum, strefa bréf o. s. frö. þar til lesinn var jóla kvöldslæsturinn eða farid var til kirkjunnar til kvöldsöngva og konud þáðan, en kvöldsöngvarinn fyrsti þar eystra Kornuist fyrsti á árið 1874 á Stollseyri badi á aðfangu dagskvöld og á gamlaárskvöld. Hann er einn, hve hrifinn er var, þá á 9. ári, er er heyrði lojin: Vid sérhver sakmóti tíða, eftir J. A. P. Schultz og þú sefur grund og bjarkablómi eftir N. W. Gade, sem ávallt voru sungin á gamlaárskvöld.

Á aðfangu dagskvöld jóla, að lestri loknum eða heimkorni frá kirkjunni, fór fadir minn upp í dragkistu sinni og þau sendi bréf, er komu höfðu bost í þá á árinu, og þau voru mörg, las hann þau þá og yfir og reif það frá, sem óstrefað var og strefi þá á niðlunni okkar; sat þá hver drengur á sínu rúmi, með kistilinu sínu eða þéldi á kné sér, hve með sínu forstrefi, sem hann hafði sjálfur strefað, og strefaði nið hve okkar eftir heini; þeir, sem lengra voru komnir, strefdu bréf, eða þá kvæði úr bóttum, sögu brot eða annað og var algeið kyrt og sögn þetta kvöld, um gengenid var til hvíln, kl. 10 og hverjum heimilismanni badi gleðileg jól í Jesu nafni, með kossi og handabandi. Var þessi sidur endortekinn aftur nosta morgunin, jóladagsmorgunin um leid og klaffid, með hinum kostetu, sykknu lunnunum var föt heyrnum og einum árinu, og þá hann eigi þá kominn í fótur og eigi farinn til morgunverka; og þá hann stá, þá var kallad á hann inn, svo að allir gæti sýnt þennan gamla sid og fagnað jóla döginn á samveitingu.

Er vil gæta þess, að ein hin fyrsta forskrift sem er firta, og er Gjölfur Magnússon mér (hann var nafndur Gjölfur „ljóstollur“), en hann var framúr stargandi vel gefinn niður og barngóður með afbrigðum. Að ég þyki hafa haft áfendarfagra og stóra rithönd, á og m. a.

honnum að þolka og svo kemur minnum, Guðm. sál. Guðmunds syni loka-
 sala, en hjó honnum var í 4 mánuði í barnastöðunum í Eyraþotla,
 veturnum 1877-78 og aðra 4 mánuði hjó Tólfí sál. Þerustand's syni í
 Stokkseyri forinn vestrinn síðar, veturnum 1879-80. Var það allt sú
 stólafrósta sem ég naut loki fyr og síðar í öfnum, að undanfarinu
 nokkrunum við um fyrir jólum veturnum 1874, hjó séra Pítla sál. Thorareu-
 sen í Högavaldsstöðum og Sigurði syni hans; var ég þá í 9 ári. Séra
 Gísti Thorarensen varð bráðbráddur í jóladögum 1874, þá er hann stóð
 upp úr seti sínu í Stokkseyrastofu og bjóst til að ganga í heiligu til
 messugjörðar. Að því leiddi þú fyrir mig, að lardómi minnum var lokið
 þá að einni. Hóad ég lórdi man ég nú eldi, nema það, að ég komst svo langt
 í einhverri deilingu að ég gat deilt með þrem tölustofum í 6 eða
 sjö tölustofi í deilingarstofu; man ég það af því, að ég sat allan döginn,
 meðan Sigurður Thorarensen var séri í Þalbi og dvaldið nokkru lengi,
 við að finna það í loki demisins, hvada stof ég otti að fá í höfðunum,
 með því að stappa 70 í 70 stadi!! Þetta varð mér erfidæra dæmi
 en flest öðrum síðar og var ég þó talvænt gleggur á tölum og fór í
 reikningi, enda hafði ég minni áhrugi í þáum grein og samlegu stöðvængi.

Jóladögum var fjórð með því, að allir, yngri sem eldri, vöðmáttu 11.5
 og fóru að gegna þóttum kvílféinadans, sem var 10-12 nautgrífi, 60-
 70 gæmlingar (lamb), um 100 or og 15-20 hross.
 11.9 var Kaffi drukkinn og félti hver maður 2-3 lunnur með því. 11.12
 var steikt kjöt með skyni og rjóma sem eftirmati, og 11.3 var nýðk
 drukkinn með Kaffibrandi því eins sem þá féltist, en það voru lunnurn-
 ar. Í Klubbhúsi 6 kom svo aðal hátíðamatunum: Hægid kjöt, svo
 mikið, sem höft var að stada í vana dísti, sem á honnum faldi; voru

þar í meðal 2 feitt rif, nóg af braudi og klósum. Þótti þá jólamaturinn
eigi vel úti látinn, né heldur vel með þann farið, ef hann eitt eigi
fram í þrettánda klóð þannig, að þá væri síðasti bitinn af jólaþættinum þó
effri óstinn. Vitandi var þó eigi dragid ír varjulegum matar stömbi þeirra
lína, en hjá mér var þessi klóðiti ekki orðinn stór í þrettánda klóð!

Ad borðhaldi loknum í jóladagshvöld var set ad spílnum og sátu flestir við
þar til miðnatts, aðrir til öflu og hinir þaukstu til miðs morguns; var
þá hitað þinnu - vatni með rommi - og máttu allir neyta þess sem völdu
aðrir en börn og unglingar. Enginn sást fellur, nema þessi, ef hann var
þó heinn, en hann stó máttel stundum heinn einhverum tíma netvinnur,
reitt í hili, til þess aðeins ad halda þinnu varjulega „eldhúsdag“ sinn
yfir húsbodnum og vinnuþönnu, einni eða fleiri. Ad þó bímu
þó hann í leidangur í aðra lóð og sást ekki heinn í þó ári offar.

Þad var engin hotta í þó, ad við skalkarnir drygkjnum þinnu eða annað
vín, þó öllum þótti þad vort og völdum þad ekki.

Þetta klóð voru margir lóðir og þad lóð eudargoldis og þóttad með öðru
lóð fyrir einstaknum af heimilum hjá þinnu sem jóla lóð þad.

Spílad var: Hundvíst, albot, frei-kott, marias, Kasina, þrið, ^{allan tíð}
svarti-Þetur og laughvindur, en almannast var þó þinnu soonefala, „neydar-
nóð“, en þinnu var þannig ad sá, en í bakhönd var, vand ad spíla nóð, hversu
„vond spíll“ sem hann hafði; sá, sem í móti hönnu var, átti ad „verja“ hann
en þinnu þótti, ad sjá svo til ad hann feyri sem flesta slajna. Þó
var þad ad Karlinu, sem spílad hafði neydarnóð, sáði í kirkjunni
daginn effri, þegar aðrir stóðu uppi til ad fara í móti blessun þess-
ins: „He! Er sj í neydinni, með alla þingana?“

Ásarnir voru fl. legstir í neydarnóð, en þingarnir höfðu.

Aldegi var spilað uppá þeninga og aldegi smúgð, því spilin tókus allan tímann - og veitti elski af því þó var hann séð of langur.

Jólaheitið okkar enduð einn vel og jólaheitið: Fram á þrettánda Vori messað eða skóld söngvar haldur, ~~á~~ ^{undir} hundaþygn, og eigning alls kvifa fánadar á ganga fyrir öllu, en oftast voru þar einum M. Lina fyrir jóla daga en einn annar.

Það þótti mikill ljóður í hátíðum, og svo bar mudið, að vaka vandi yfir hvi, sem var að vera, en þá fóru þetta út í jóla með spilin ein og spilunum í einhverjum anda básnum, sem veijulega var tilbásnum, jafn vel þó þar voru kálfurda vöstrungur fyrir. Þessu manni sé þá einnig vel og höfdu þar „allt til alls“ eins og þeir séu einn voru, þótt eigi voru það jafn marg-
brægti þy stæmtu fyrir þá, sem hina, (erinn voru).

Vori ilvöður - og man reyndar elski eftir meira ilvöðri um jólin, því meir fannst þó, að það voru einn blíðvöðrið og ársins - eða veitindi í heimilum, var vitanlega engin gleðstæpni um hönd höfdu.

Þann árs skóld og nýárs hátíðin var að flestu legti jafn til komu mikil sem sjálf jóla hátíðin, en að því legti frábrúðin, að þó voru blýsárin höfdu og brunnur svo miklar, að ég hefði elski séð þar meiri síðan, jafn vel elski hvi í Þessjavík, en aldegi vissi ég til, að dauð eða ömur sterspóletu voru þeim samfara. Á Stokkseyri og í Eyraþorbálta, eftir að ég flettið þangað árið 1889, var það hlutstæppi mitt að vera „Alfadrottning“, söttum þess, að ég stótti geta smúgð rögu mikil - og hátt. Alfarangurinn var þá okið Gudni Jóssum formáður, veijulega nafn, „Stóri“ eða „Sterki Gudni“, því svo sterkur var hann, að ég sá hann oft kypta fellri lagarinn (brunni vöstrunum) uppá brjóðt sé og að minni sé, eins og voru það hálf-oukta, endi sá ég það til hans, að hann endi af fellri brunni vöstrunum í einum þey, en

ad tala hana frá minni ver fyr en hús var torn niður í botu. Sterki Gudni var stór vortí, en svo stóltur og góður maður, að ég hefji f.á. vitað hans líka. Hann var lengi vinurinn minn hjá föðurforældrum Norrunnar minni er, þó ein Auður sé sál. Ógriusson (þóður Þorleifs þórisjónardarson) og Jón Sveinbjarnarson (þóður Sveinbjarnar hóstaréttarmála flutningsmaður, og þórnur þeirra hvorn eftir annan, Arnálfríði Þorleifsdóttur Kolbeinsdóttur ríka. Gudni var einn meðal hinna sölsndjórfustu og aflastu formannna í Eyraþolli, en hann var elsti gamall maður, stótt kvaðstur og heilsugóður á yngri árum. En semilegt, að vinur hafi flýtt fyrir dauða hans og gat hann stórum óþykkingu áttuðum kallast og sést meiri en margir aðrir þar eyntra í heimkenninu, að en Þóð-Þeuplara starfid hófst þar, 1885. Gudni var, einn og margir góðir menn aðrir, meðal bestu Þeuplara síðustu afi-ár síu.

Hvert sem lítið var af Eyraþolli í gamla ánu/voöld eða þrettánda, út í Ólvas, upp í Guinnes eða um allan Flóann, mátti sjá minni og stórti brennu. Voru sumarspeirir að vísu eigi stórar, að einu úr þófi, hegi og mosu, en allar sýndu síðir hína sömu vidleitni: Ad-brenna út árið, á líka líðgan hátt, en engar stórnstá þóð í hálfvirkni við brennuman í Stokkseyri og Eyraþolli, því þar stótti elsti minna vegja, auk nogs fíndrens, þu að brenna upp þóru þjóru höggum fellnum og stórnvöðum að aelli!

Fransuritað er að nokkru leyti samhljóða þó, er ég hefði, að en ritad um þinnist þóð, en úd hefji bórid og fram úd mig Norrið í afi minni. En sölsnu þess, að ég finni niðurþgi þessi, stórn min, en óttadist til að þessi atviki gati o.t.v. Norrið til mála. Þó flýtti í útvarps erindi, hrípadi ég þau hér að nýgi. Semiliga góti sáttuðu ósamræmi, enda en þetta hrípadi í flýti, einn og sandibréf vori og eftir minni.

Reykjavík, 19. júlí 1938.